

УДК 81'25:134, 2 - 2 "19/20"

**АРХИТЕКТОНІКА СУЧАСНОГО НЕВІРШОВАНОГО ДРАМАТИЧНОГО
ТЕКСТУ (на матеріалі сучасних іспанських п'єс ХХ-ХХІ ст.)**

Ю. П. Коцкій

ykoschiy@gmail.com

кандидат філологічних наук, асистент кафедри іспано-італійської філології Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

У статті розглядаються жанрові особливості сучасних драматичних текстів, де основна увага приділяється сценарію, як такому, що є невід'ємною частиною таких текстів, з огляду на їх інсценізацію. Проводиться паралель між повнооб'ємним та сценічним текстами, зазначається, що істотною різницею між сценарієм та драматичним текстом є те, що ремарки, – репрезентант невербальних засобів у сценічному тексті, – набагато ширші у сценарії: окрім оригінальних авторських, наявні ще й режисерські рекомендації, в яких основна увага зосереджується на вказівках режисера згідно з коротким змістом, діями, поведінкою акторів на сцені та декораціями. Останній аспект включає не тільки декорацію, а й світло, колір, акцентуацію світлом на певному персонажі, аудіо або, інколи, відеоматеріали. Окрім того, аналізується об'ємно-прагматичний поділ драматичних текстів ХХ-ХХІ ст., що були написані Ф. Г. Лоркою, А. Касоною, А. Буєро Вальєхо, Х. Майорги. Коротко розглядається монолог та діалог, як основні форми мовлення героїв.

Ключові слова: драматичний текст, жанр, сценарій, ремарка, діалог, жанрово-стилістична домінанта

**АРХИТЕКТОНІКА СОВРЕМЕННЫХ ДРАМАТИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ (на
материале современных испанских пьес ХХ-ХХІ ст.)**

Ю. П. Коцкій

ykoschiy@gmail.com

кандидат филологических наук, асистент кафедры испано-итальянской филологии Института
филологии Киевского национального университета имени Тараса Шевченко
(Министерство образования и науки Украины)
01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

В статье рассматриваются жанровые особенности современных драматических текстов, где основное внимание уделяется сценарию, как такому, поскольку он является неотъемлемой частью такого рода текстов, если брать во

© Коцкій Ю. П. [Коцкій Ю. П.] *ykoschiy@gmail.com*

Архітектоніка сучасного невіршованого драматичного тексту (на матеріалі сучасних іспанських п'єс ХХ-ХХІ ст.) (Українською) [**Архитектоника современных драматических текстов (на материале современных испанских пьес ХХ-ХХІ ст.)**] (На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблеми лінгвістики])

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

внимание ориентацию таких текстов на инсценизацию. Проводится параллель между полномасштабным и сценическим текстами. Кроме того, речь идет о том, что существенной разницей между сценарием и драматическим текстом являются ремарки, точнее их длина. Ремарки являются невербальным средством коммуникации в сценическом тексте, в зависимости от вида текста их длина может варьироваться: в сценарии – шире, так как кроме оригинальных авторских ремарок, могут быть и режиссёрские рекомендации, в которых главное внимание сосредотачивается на режиссёрских указаниях, касательно содержания, действий, поведения героев на сцене и декораций. Последний аспект включает не только декорации, но и свет, цвет, акцентуация светом на определенном герое, аудио, а, иногда, даже видео. Помимо этого, анализируется объемно-прагматического деления драматических текстов XX-XXI в., написанных Ф. Г. Лоркой, А. Касоной, А. Буэро Вальехо и Х. Майоргой. Кратко рассматривается монолог и диалог, как основные формы речи персонажей.

Ключевые слова: драматический текст, жанр, сценарий, ремарка, диалог, жанрово-стилистическая доминанта.

**AN ARCHITECTONICS OF THE CONTEMPORARY NON-VERSE
DRAMATIC TEXT (based on the contemporary Spanish plays)**

Yu. P. Koshchii

ykoschiy@gmail.com

PhD (Philology), Assistant, of Spanish and Italian philology department, Institute of philology,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The genre features of contemporary non-verse dramatic texts are being examined in this article. First of all, the attention is spared to the script, that is inalienable part of such kind of texts, as they are stage-oriented. Moreover, we try to compare the fullvolumed text and the script and the substantial difference between them and we can sum up that the volume of the stage directions is an important element, that influences on the script a lot, as it can be enlarged, thanks to the remarks of the director, regarding the plot, the way of acting, actor's behavior on the stage and decorations. The last aspect includes not only the decorations, but light, color, light's accentuation on a certain hero, audio and even sometimes video on the stage. Furthermore, we analyze the act division in the plays, written by F.G.Lorca, A.Casona, A.Buero Vallejo y J.Mayorga. The dialogue and the monologue are examined briefly as well.

Key words: drama, genre, script, stage directions, dialogue, genre-stylistic dominant.

(Actual linguistic problems)

An architectonics of the contemporary non-verse dramatic text (based on the contemporary Spanish plays) (in Ukrainian) [Arhitektonika suchasnogo nevirshovanogo dramatychnogo tekstu (na materiali suchasnyh ispans'kyh p'jes XX-XXI st.)]

© Koshchii Yu. P. [Koshhij Ju. P.] ykoschiy@gmail.com

*El teatro español contemporáneo es el teatro, que ha sabido
atravesar las épocas controvertidas que le tocó
vivir y en todas,
gozó con el fervor del público y de la crítica....*

RICARD SALVAT, ENRIC CIURANS I NÚRIA SALVAT

Вступ

Питання про жанр – найактуальніше базове питання сучасної поезики драматургії, оскільки сам жанр диктує принципи відбору та обмеження матеріалу. Множинність жанрів відображає багатоманітність життєвих зв'язків. У жанрі відображається погляд драматурга не на життєві явища в цілому, а на суперечності, як процес, на перспективу його розвитку [8, с. 154]. Драма як жанр – це літературний твір, побудований у формі діалогу і призначений для сценічного виконання, в якому немає авторської мови, лише деякі зауваження автора подаються у формі ремарок [1, с. 842].

У вітчизняному мовознавстві поняття “ДРАМА” аналізують крізь призму роду та жанру, хоча у зарубіжному літературознавстві термін “жанр” (ісп. *subgénero* – введений українськими науковцями) відсутній і розглядається через рід (ісп. *género*), але у цій статті увага акцентується на драмі як жанрі. Вважаємо за необхідне зазначити, що драма як рід уживається на позначення роду словесного мистецтва, який вирізняється з-поміж епосу та лірики, тобто це форма літератури, розрахована на театральну постановку, і літературний жанр, в основу якого покладено гострий життєвий конфлікт, напружену боротьбу та складні переживання персонажів (“драматичне мистецтво”), і сценічний синтез мистецтва (Р. Вагнер і його послідовники) [2, с. 3].

Розрізняють 2 типи драми: арістотелівська і так звана “неарістотелівська”. Це досить умовний поділ, але оскільки досліджувані іспанські драматурги пишуть свої драматичні тексти (надалі – ДТ) за класичною арістотелівською структурою, варто наголосити на цих поняттях і розглянути їх докладніше.

“Арістотелівська” (закрита) драма – розкриває характер персонажів через їхні вчинки. Такій драмі притаманна фабульна будова з зав'язкою, розвитком дії, кульмінацією та розв'язкою. У такому типі драми зберігається хронологія подій та вчинків героїв на відносно обмеженому просторі. До таких драм належать твори Софокла, П. Корнеля, Ж. Расіна, Й. Ф. Шіллера, Г. Е. Лессінга, В. Гюго, Дж. Г. Байрона, Ф. Г. Лорки, А. Буєро Вальєхо, А. Касони, І. П. Котляревського, Г. Ф. Квітки-Основ'яненка, О. М. Островського, І. К. Карпенка-Карого, І. Франка та багатьох інших.

© Коцкій Ю. П. [Коцкій Ю. П.] ykoschiy@gmail.com

Архітектоніка сучасного невіршованого драматичного тексту (на матеріалі сучасних іспанських п'єс ХХ-ХХІ ст.) (Українською) [Архитектоника современных драматических текстов (на материале современных испанских пьес ХХ-ХХІ ст.) (На укр. яз.)]

(Проблеми мовознавства [Проблеми лінгвістики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

В основу “неарістотелівської” (відкритої) драми покладено синтетичне художнє мислення, коли до драматичного тексту активно проникають епічні чи ліричні елементи, створюючи враження міжродової дифузії. Це характерно для театрів кабукі та но, музичної драми у Китаї, а також для Б. Брехта, Н. Хікмета, М. Куліша, Е. Іонеско, Е. Л. Шварца [ibid].

Актуальність цієї статті полягає в необхідності систематизації інформації щодо класифікації, підходів до розуміння архітекtonіки сучасних невіршованих драматичних текстів.

Мета статті – з’ясувати жанрові особливості сучасного драматичного твору, пізнати його структуру, виділи основні його елементи, встановити розбіжності між повнооб’ємним драматичним текстом та сценарієм.

Предмет дослідження – архітекtonіка драматичного тексту, аналіз драми як жанру, для якого характерною є наявність дії, конфлікту. Архітекtonіка драматичних текстів досліджується на матеріалі невіршованих іспанських драм та трагедій ХХ–ХХІ ст., написаних Ф.Г.Лоркою, А.Касаною, А.Буеро Вальєхо та Х.Майоргою.

Об’єктом виступають твори драматургів Покоління 27 (Ф.Г.Лорка, А.Касона), Покоління 36-41 (А.Б.Вальєхо) та Х.Майорги (21 ст.).

Основний зміст

Особливість іспанських драм ХХ–ХХІ ст. полягає у тому, що іспанські твори на початку ХХ ст. тяжіють до реалістичного напрямку з ліричними вкрапленнями, відображають гострі соціальні проблеми. У цих творах він відроджується антична традиція, яка виявляється у чіткій структурованості та трагічній кінцівці, що веде до катарсису. Драматична комедія А. Касони відрізняється від лорківських трагедій наближеністю до сучасного європейського театру, де проводиться паралель між реальним та уявним, з глибоким філософським підтекстом.

Твори А. Буеро Вальєхо – яскраві приклади соціального театру з екзистенційними настроями, де метафорично зображено період франкізму, проблеми тогочасної Іспанії. Драма-фантазія з елементами епістолярного жанру та історичними ремінісценціями Х. Майорги “Любовні листи Сталіну” належить до постмодерністського простору, зокрема з відродженням архаїчних форм театральності, які порушують такі філософські питання, як проблема спокуси та боротьби за свободу, відображає баталію інтелектуалів та влади. Характерною рисою цієї драми виступають незначні ремарки, що дають свободу уяви режисерові та читачеві. Саме остання драма – приклад поєднання “арістотелівської” та “неарістотелівської” драми.

Висвітлення особливостей авторського ідіостилю можливе за умови розгляду

(Actual linguistic problems)

An architectonics of the contemporary non-verse dramatic text (based on the contemporary Spanish plays) (in Ukrainian) [Arhitektonika suchasnogo nevirshovanogo dramatychnogo tekstu (na materialy suchasnyh ispan'skyh p'jes XX-XXI st.)]

© Koshchii Yu. P. [Koshchii Ju. P.] ykoschii@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

“жанрово-стилістичної домінанти”, яка допомагає проаналізувати особливості ідіостилю автора та його еволюцію на рівні жанру та стилістики ДТ. Жанрово-стилістична домінанта розглядається Р.Якобсоном з точки зору формалізму, він стверджує, що стилістична домінанта забезпечує цілісність структури тексту та уможливорює історичну мотивацію елементів, які можуть зазнавати зміщення з часом. Окрім того, домінанта – це вершина ієрархії усього тексту і саме за її допомогою відбувається аналіз різних типів текстів [14, с. 122]. Іншими словами, цей термін можна співвіднести зі стилістичними засобами, які конденсують настанови драматургів, їх світобачення. Аби зрозуміти іманентну структуру таких текстів, варто зазначити особливості повнооб’ємного **“ДРАМАТИЧНОГО ТЕКСТУ”**.

Під ДТ розуміється твір, де автор виступає посередником (інформатором), а персонажі “розгортають певну дію” (Арістотель) (конфлікт) (А. Гарсія дель Торо) через діалогічне мовлення (рідше – через монолог та полілог).

Драма належить одночасно до літератури та до сценічного мистецтва. Специфіку ДТ складають сюжетність, конфліктність дії і поділ на сценічні епізоди, цілісний ланцюг висловлень персонажів, відсутність розповідного початку. Драматичні конфлікти та суперечності втілюються у поведінці і діях героїв і, перед усім, у діалогах та монологіях [4].

В. Я. Мізецька визначає ДТ як продукт творчого процесу, який існує у вигляді набору мовних знаків, зафіксованих на папері. Звідси “витікають” такі його особливості, як неспонтанність повідомлення та установка на довготривале використання [12, с. 5]. Така дефініція дає точне визначення драматичного тексту, і саме на нього ми спиратимемося у нашому дослідженні.

Характерною ознакою ДТ є діалогічна форма написання. Підкреслимо, що драматичний діалог – це особливий функціонально-стилістичний різновид літературної мови [ibid] з невидимою присутністю автора та наявністю двох отримувачів інформації: співрозмовника (персонаж ДТ) та глядача [11, с. 29].

В. Я. Мізецька вводить в узус поняття “об’ємно-прагматичний поділ” (надалі – ОПП) драматичного тексту, опираючись на членування ДТ (передмова, епіграф та присвята): список дійових осіб, аргументум (стислий зміст п’єси, як невід’ємний компонент п’єси, зумовлений впливом традицій античного театру (на який орієнтується переважно Ф. Г. Лорка), акт, сцена, явище та епізод [12, с. 6].

Дослідити межі актів та сцен досить важко, адже в основі поділу лежать прагматичні чинники: зміна декорацій, антракт тощо.

Для проаналізованих іспаномовних драматичних творів характерний такий ОПП:

© Коцкій Ю. П. [Коцкій Ю. П.] ykoschiy@gmail.com

Архітектоніка сучасного невіршованого драматичного тексту (на матеріалі сучасних іспанських п’єс XX-XXI ст.) (Українською) [**Архитектоника современных драматических текстов (на материале современных испанских пьес XX-XXI ст.)**] (На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблеми лінгвістики])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

1. Картини (Х.Майорга).
2. Пролог + картини (Ф.Г.Лорка).
3. Дія + картини (Ф.Г.Лорка).
4. Сцени (Ф.Г.Лорка).
5. Дія + сцени (А.Б.Вальєхо).
6. Дії (А.Касона).

Змішані випадки (як показано вище: пп. 2,3,5) ОПП будь-якої драми поширилися, на думку В. Я. Мізецької, саме в західноєвропейській драматургії середини ХХ ст., загалом у творчості авторів – абсурдистів, які вважали світ хаотичним, що й намагалися зобразити у своїх творах [12, с. 6]. Під час театральної вистави актор говорить з іншими виконавцями ролей – це міжсценічна комунікація, яка підтримується через акторів, перевтілених у персонажі, тож відбувається чергування реплік між персонажами ДТ. Тут увага зосереджується на екстрасценічній комунікації, коли герої-актори ДТ говорять між собою, неначе в імпровізованій розмові виступають адресантами повідомлення, а глядачі – адресатами [11, с. 29].

Особливої уваги заслуговує аналіз особливостей мови ДТ, адже, як зазначає В.Виноградов, вона складається з різного типу діалогів та монологів, тобто суміші різноманітних форм усного та письмового мовлення, де з'являються форми складних мовленнєвих конструкцій і поєднуються принципи «усного» та писемного мовлення, монологів та діалогів, а також прийоми, властиві для написання прозових творів [6, с. 71].

Отже, ДТ – це форма мовлення, спосіб донесення до читача певної інформації через образ. Але мова, якою послуговується автор будь-якого ДТ, може бути різною, оскільки все залежить від багатьох екстралінгвальних чинників: епохи (**діахронічність**), світобачення, культури автора, а також від читача, на якого орієнтований твір (**діастратичність**), та умов спілкування, в яких перебувають герої (**діафазовість**, яка визначає мовні явища, що належать тим чи іншим регістрам мови) [4, с. 29].

Театральний момент, закладений у драмі, полягає у формі побудови діалогічних реплік. Психологічна уривчастість діалогів персонажів сприяє розумінню реплік одночасно в декількох планах: як у зображенні (вираженні) образів персонажа, так і способів, якими це робить автор; фрагментарність, неповнота, недомовки призводять до появи імпліцитних факторів позасловесної архітектоники ДТ [5, с. 80-81].

Довгі діалогічні репліки, тобто монологи, зазвичай показують глядачеві / читачеві внутрішній стан героя. Зокрема монологи, за словами О. В. Журчевої, – це декоративний елемент драми, який мало відповідає реальній ситуації. Драматичний

(Actual linguistic problems)

An architectonics of the contemporary non-verse dramatic text (based on the contemporary Spanish plays) (in Ukrainian) [Arhitektonika suchasnogo nevirshovanogo dramatychnogo tekstu (na materialy suchasnyh ispans'kyh p'jes XX-XXI st.)]

© Koshchii Yu. P. [Koshchii Ju. P.] ykoschii@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

діалог характеризується досить високим темпом “подачі” реплік, оскільки тільки тоді він перетворюється на мовну дуель. Згідно з неписаним театральним правилом, у театрі діалог – це дія через мовлення [8].

Короткі репліки-відповіді служать для створення драматизму ситуації, змалювання напруженої патетики боротьби героїв із собою й обставинами, формування остаточного вибору, прискорюють дію драми і ведуть до розв’язки, слугують для висловлення протесту, незгоди героїв чи для суперечок. Коли персонажі обмінюються короткими репліками, глядачам передаються напруженість дії та гострота переживань [8, с. 332; 225].

Отже, ДТ має подвійну природу та інтенціональність, що відповідно, пояснює наявність реплік та ремарок як його невід’ємних компонентів, про що буде докладніше зазначено нижче.

Як уже вказувалося, специфічність ДТ “впливає” зі сценічності, яка “витікає” з його прагматичної інтенції: ДТ повинен стати першоосновою театральної постановки. Зміна прагматичної спрямованості драми для читання призводить до наближення останньої до художнього епічного прозаїчного тексту за низкою параметрів: ускладнюється сюжетно-персонажна система, а також просторово-часова організація дії, хоча принципи побудови мовлення персонажів залишаються незмінними, як і в драмі для сценічного втілення. У ДТ можна виділити предметно-логічну, концептуальну, емоційно-оціночну та психофізичну інформацію. Усі види інформації можуть бути подані як в експліцитній, так і в імпліцитній формах [12, с. 5-6].

Суміжний текст з драматичним текстом є сценарій. А. Уртадо Альбір, А. Меріно розрізняють 2 види текстів: друкований ДТ та текст для сценічної постановки (сценарій) [9, с. 66]. Під сценарієм мається на увазі предметно-зображальна й композиційна основа сценічної вистави, передана або у формі скороченого викладу, або в максимально деталізованій формі [9, с. 403]. П. Паві розглядає сценарій як текст, що містить у собі вказівки відповідно до короткого змісту, дій, поведінки на сцені та гри акторів [13, с. 337].

К. Спанг, німецький іспаніст, виокремлює 6 основних ознак сценарію:

- Невід’ємність тексту та вистави.
- Полікомбінованість драми: віртуальна репрезентація має на меті залучення інших, окрім лінгвальної, знакових систем.
- Колективна робота у створенні та перегляді постановки (окрім режисерів, акторів, операторів).
- “Автаркія драми” (те, що відбувається на сцені, неначе автономний,

© Коцкій Ю. П. [Коцкій Ю. П.] ykoschiy@gmail.com

Архітектоніка сучасного невіршованого драматичного тексту (на матеріалі сучасних іспанських п’єс XX-XXI ст.) (Українською) [Архитекстоника современных драматических текстов (на материале современных испанских пьес XX-XXI ст.) (На укр. яз.)]

(Проблеми мовознавства [Проблеми языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

незалежний від акторів, режисера та глядачів світ).

- Драматичний діалог (оскільки автор на сцені відсутній, то актор повинен набувати всіх якостей персонажа та його світу, що представлений через декорації, одяг, світло та інші сценічні засоби).

- Подвійна система спілкування (актор – актор і паралельно: актор – глядач – актор).

- Створення ДТ та його подальшої постановки [7, с. 30], тобто письмовий ДТ передбачає обов'язкове сценічне втілення.

Спираючись на викладеному вище, можна стверджувати, що сценарій – це детальна літературна розробка змісту театралізованого дійства, де в логічній послідовності викладаються окремі елементи дії, розкривається тема, показані авторські переходи від однієї до іншої частини дії, проводиться орієнтовне спрямування виступів, вказується на сценічне оформлення та спеціальне обладнання.

Особливостями театрального сценарію є: відсутність на сцені автора, оповідача, бо в театрі все повинно імітувати реальну ситуацію, дія репрезентується через пряме мовлення персонажів. Зокрема у сценарії наявні такі фактори: просторові (простір реальної та вигаданої ситуації), часові (умовний та вигаданий час вистави), певні театральні аспекти (тривалість, простір, мова, костюми, грим тощо), численні отримувачі інформації (актори, режисер, сценарист, глядачі та ін.) і необхідність у “проміжному” тексті (між ТО та текстом для постановки – текст сценаристів, акторів та режисера) [4]. ДТ та сценарій мають різну художню природу. Якщо текст літературної драми для читачів – завершений мовно-художній твір, то для акторів та режисерів – це тільки частина драматургії вистави. І навпаки, сценарій для акторів – це вже завершений драматичний твір, а для глядачів та читачів – це проміжне явище, як план майбутнього спектаклю: вже не художня література, але й ще не витвір театрального мистецтва [4, с. 50].

Сценарій та ДТ мають такі відмінності:

1. Сценарій – приклад так званої одноразової драматургії, бо сценарій через конкретність матеріалу та його чітку тематичну спрямованість, поставлений один раз, не може бути повторений точно, без виправлень та доповнень. З цього правила не робиться винятків навіть тоді, коли постановка повторюється на тій самій сцені (глядачі в залі будуть вже інші, спектакль відбуватиметься в інший день, а, можливо, і в інших конкретних обставинах чи настроях). Тобто, сценарій зазвичай прив'язується до аудиторії. ДТ може бути поставлений багаторазово, різними мовами, у різному трактуванні чи різних варіантах.

2. У сценарії присутні ширші ремарки ніж у ДТ з метою деталізації місця,

(Actual linguistic problems)

An architectonics of the contemporary non-verse dramatic text (based on the contemporary Spanish plays) (in Ukrainian) [Arhitektonika suchasного nevirshovanого dramatychnого tekstu (na materialі suchasnyh ispans'kyh p'jes XX-XXI st.)]

© Koshchii Yu. P. [Koshchii Ju. P.] ykoschiy@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

характеру персонажів, їх рухів тощо.

3. У сценарії, як правило, інша ОПП: епізоди, номери, фрагменти, сцена, а у драмі – явища, картини, акти, дії тощо.

4. Сценарій – синкретичний, оскільки може містити вказівки режисера щодо світла, музики, закулісних звуків, проксеміки акторів, їхніх жестів, міміки, що у ДТ – відсутнє [7].

Поняття “ДТ” та “сценарій” інколи можуть належати до одного синонімічного ряду, але термін “сценарій” – точніший, оскільки ДТ – загальна назва, яка акцентує увагу на наявності конфлікту, напруженості та драми, тобто виражає основні ознаки “драматичності”. Різниця між двома текстами полягає лише в меті їх створення, тобто ДТ – самостійний художній твір, орієнтований на сценічне втілення, згодом може перетворитися у сценарій, а сценарій – придатний тільки для учасників драматичної дії. Автор п’єси неначе ховається за грою акторів (за діалогічно-монологічною архітектонікою драми) і, зазвичай, не з’являється перед глядачами, тому авторське мовлення – імпліцитне.

Тобто, ДТ – це основа композиції сценарію; обидва тексти мають письмову форму, орієнтовані на сценічне втілення тільки через різні семіотичні системи: ДТ орієнтований на читача винятково через лінгвістичні знаки, а сценарій – основа вистави, що орієнтована на численну публіку (глядачів), використовує вербальні та невербальні знаки.

На основі проведеного порівняльного аналізу було визначено, які спільні особливості мають сценарій та ДТ:

а) обидва виступають першоджерелами видовища (вистави, свята, концерту, тематичного заходу тощо);

б) мають однакові стилістичні особливості, а саме – засоби літературної фіксації творів драматургічного роду літератури: пряму мову дійових осіб та авторські ремарки;

в) мають однаковий механізм стимулювання сценічної дії – конфлікт, драматичну боротьбу, зіткнення ідей. Безумовно, існують відмінності між варіантами конфліктів у сценаріях та ДТ, але всі різновиди конфлікту мають спільну природу, однакове походження та мету;

г) містять важливий структурний елемент – так званий художній образ (сценарний хід), в якому зосереджена ідейно-художня спрямованість твору;

д) однаковою мірою вимагають від сценариста (драматурга) професійної літературної майстерності високого ґатунку.

© Коцій Ю. П. [Коцый Ю. П.] ykoschiy@gmail.com

Архітектоніка сучасного невіршованого драматичного тексту (на матеріалі сучасних іспанських п’єс XX-XXI ст.) (Українською) [Архитектоника современных драматических текстов (на материале современных испанских пьес XX-XXI ст.)] (На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблеми языкознания])

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

Висновки

Підсумовуючи викладене раніше, можна сказати, що драма – це п'єса історичного, соціального чи побутового характеру з наявним гострим конфліктом, що стрімко розвивається. Автор прагне показати читачеві / глядачеві психологію героїв, які, як правило, є звичайними людьми, досліджує еволюцію їхніх характерів, мотивацію вчинків та дій. Природа повномасштабного ДТ та сценарію різна, оскільки перший – завершений твір, а другий – частина драматургії спектаклю. Істотною різницею між сценарієм та ДТ є те, що ремарки, – репрезентант невербальних засобів у сценічному ДТ, – набагато ширші у сценарії: окрім оригінальних авторських, наявні ще й режисерські рекомендації, в яких основна увага зосереджується на вказівках режисера згідно з коротким змістом, діями, поведінкою акторів на сцені та декораціями. Останній аспект включає не тільки власне декорацію, а й світло, його колір, акцентуацію світлом на певному персонажі, аудіо або, інколи, відеоматеріали. Тобто можна стверджувати, що сценарій синкретичніше явище, аніж ДТ.

Перспективи подальших наукових розвідок

Перспективи дослідження полягають у подальшому вивченню іманентної структури драматичного тексту, сценарію, особливостей їх перекладу, визначення перекладацьких стратегій, а також перекладу мови персонажів та ремарок на лексичному, граматичному та стилістичному рівнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Новий тлумачний словник української мови*: 42 000 слів : у 4 т. : для студ. вищих та серед. навч. закл. / уклад.: В. Яременко, О. Сліпушко. – Київ : Аконіт, 1999. – Т. 1: А–Є. – 910 с.; Т. 2: Ж–ОБД. – 911 с.; Т. 3: ОБЕ–РОБ. – 927 с.; Т. 4: РОБ–Я. – 941 с.
2. *Мала філологічна енциклопедія* / уклад.: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2007. – 478 с. : іл.
3. *Баранник Д. Х.* Вопросы языка драматического произведения (на материале пьес И. К. Тобилевича, М. Л. Кропивницкого, М. П. Старицкого) : автореф. дис. ... канд. филол. наук / Д. Х. Баранник ; М-во высш. образования СССР, Днепропетр. гос. ун-т им. 300-летия воссоединения Украины с Россией. – Днепропетровск, 1956. – 16с.
4. *Бідненко Н. П.* Драма в аспекті художнього перекладу (на матеріалі українських і російських перекладів п'єси Б. Шоу «Учень диявола» : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / Бідненко Наталія Петрівна ; Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2000. – 234 арк.
5. *Виноградов В. С.* Лексические вопросы перевода художественной прозы / В. С. Виноградов. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1978. – 172 с.
6. *Журчева О. В.* Теория драмы [Электронный ресурс] / О. В. Журчева // Theatre : театрал. портал. – Електрон. дан. – [2007–2014]. – Режим доступа: <http://teatre.com.ua/upload/all/lib/teoriyadrama.pdf>. – Загл. с экрана. – Дата обращения: 12.09.2014.
7. *Паві П.* Словник театру / П. Паві ; пер. з фр. М. Якуб'як ; наук. ред. В. Клековкін. –

(Actual linguistic problems)

An architectonics of the contemporary non-verse dramatic text (based on the contemporary Spanish plays) (in Ukrainian) [Arhitektonika suchasnogo nevirshovanogo dramatychnogo tekstu (na materiali suchasnyh ispans'kyh p'jes XX-XXI st.)]

© Koshchii Yu. P. [Koshhij Ju. P.] ykoschiy@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2006 . – 639 с.

8. *Катышева Д. Н.* Вопросы теории драмы: действие, композиция, жанр / Д. Н. Катышева ; С.-Петербур. гуманитар. ун-т профсоюзов. – СПб. : СПбГУП, 2001. – 205 с. – (Серия «Новое в гуманитарных науках» ; вып. 6).

9. *Якобсон Р. О.* Доминанта / Р. О. Якобсон // Хрестоматия по теоретическому литературоведению. – Тарту: ТГУ, 1976. – С. 118–124.

10. *Мизецкая В. Я.* Композиционно-речевая организация драматургического текста (на материале англоязычных пьес XVI–XX вв.: автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.04 / Мизецкая Вера Ярославовна ; Киев. гос. ун-т имени Тараса Шевченко. – Киев, 1992. – 29 с.

References

1. *Noviy tlumachniy slovník ukráíns'koï movi: 42 000 sliv : u 4 t. : dlya stud. vishchikh ta sered. navch. zakl. / uklad.: V. Yaremenko, O. Slipushko.* – Kiïv : Akonit, 1999. (Novi slovníki). T. 1 : A–E. – 910 s. T. 2 : Zh–OBD. – 911 s. T. 3 : OBE–ROB. – 927 s. T. 4 : ROB–Ya. – 941 s.

2. *Mala filologichna entsiklopediya / uklad.: O. I. Skopnenko, T. V. Tsimbalyuk.* K., Dovira, 2007. 478 s.

3. Barannik D. Kh. *Voprosy yazyka dramaticheskogo proizvedeniya* (na materiale p'es I. K. Tobilevicha, M. L. Kropivnitskogo, M. P. Staritskogo) : avtoref. dis. ... kand. filol. nauk. Dnepropetrovsk, 1956. 16s.

4. Bazzanella C. *Le facce del parlare: un approccio pragmatico all'italiano parlato.* Scandicci ; Firenze : La Nuova Italia, 1994. XV, 269 p.

5. Bidnenko N. P. *Drama v aspekti khudozhn'ogo perekladu (na materialy ukráíns'kikh i rosiys'kikh perekladiv p'esi B. Shou «Uchen' diyavola»* : dis. ... kand. filol. nauk : 10.01.05. Dnipropetrovs'k, 2000. 234 ark.

6. Vinogradov V. S. *Leksicheskie voprosy perevoda khudozhestvennoy prozy.* M. : Izd-vo Mosk. un-ta, 1978. 172 s.

7. Grillo Torres M. P. *Compendio de teoría teatral.* Madrid, Biblioteca Nueva, 2004. 205 p.

8. Zhurcheva O. V. *Teoriya dramy [Elektronnyy resurs] // Teatre : teatral. portal.* – Elektron. dan. [2007–2014]. Rezhim dostupa: <http://teatre.com.ua/upload/all/lib/teoriyadrama.pdf>. Zagl. s ekrana. Data obrashcheniya: 12.09.2014.

9. Hurtado Albir A. *Traducción y traductología: introducción a la traductología.* Madrid, Cátedra, 2001. 695 p.

10. *Katysheva D. N.* *Voprosy teorii dramy: deystvie, kompozitsiya, zhanr.* S.-Peterb. gumanitar. un-t profsoyuzov. SPb., SpbGUP, 2001. 205 s.

11. *Mizetskaya V. Ya.* *Kompozitsionno-rechevaya organizatsiya dramaturgicheskogo teksta (na materiale angloyazychnykh p'es KhVI–XX vv.: avtoref. dis. ... d-ra filol. nauk : 10.02.04 / Mizetskaya Vera Yaroslavovna ; Kiev. gos. un-t imeni Tarasa Shevchenko.* Kiev, 1992. 29 s.

12. Pavi P. *Slovník teatru / P. Pavi ; per. z fr. M. Yakubyak ; nauk. red. V. Klekovkin.* L'viv, L'viv. nats. un-t im. I. Franka, 2006. 639 s.

13. *Yakobson R. O.* *Dominanta // Khrestomatiya po teoreticheskomu literaturovedeniyu.* Tartu, TGU, 1976. S. 118–124.

© Коций Ю. П. [Коций Ю. П.] ykoschiy@gmail.com

Архітектоніка сучасного невіршованого драматичного тексту (на матеріалі сучасних іспанських п'єс XX-XXI ст.) (Українською) [Архитекстони́ка современных драматических текстов (на материале современных испанских пьес XX-XXI ст.)] (На укр. яз.)

(Проблеми мовознавства [Проблеми языкознания])